

6. Макарова Т. М. Навчальний процес: планування, організація та контроль: метод. вид. / Т. М. Макарова. Харків : Веста: Видавництво «Ранок», 2007. 160 с.
7. Макарова Т.Н. Учебный процесс: планирование, организация и контроль : методическое пособие для заместителей директоров школ по учебно-воспитательной работе. Ч.1. М.: Центр «Педагогический поиск», 2002. 160 с.
8. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом: навчальний посібник/ Десятов Т.М., Коберник О.М., Б.Л. Тевлін, Н.М. Чепурна. Х.: Основа, 2003. 240 с.

УДК 373.1.02

Степанець Н. М.

доктор філософії в галузі освіти,
доцент кафедри теорії й методики
дошкільної та початкової освіти
Миколаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
natalia.stepanets@moippo.mk.ua

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ЯК ОБ'ЄКТ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Зміна методології освіти, утвердження цінностей гуманістичної, людиноцентрованої освіти, докорінна зміна державних вимог щодо загальних та очікуваних результатів навчання учнів як здобувачів освіти вимагає від учителя засвоєння нових теоретичних понять та методичних засобів, оновлення наявного педагогічного досвіду.

Одним із ключових чинників якісної освіти є активне застосування сучасними педагогами методики формульовального оцінювання. Державним стандартом початкової освіти передбачено, що вимірювання результатів навчання здобувачів освіти таким шляхом допоможе вчителю відстежувати особистісний розвиток учнів і хід опановування ними навчального досвіду як основи компетентності, вибудовувати індивідуальну траєкторію особистості [1].

Здійснення оцінювання навчальних досягнень учнів згідно з Державними стандартами, створення на їх основі моніторингової системи регулярного безперервного відстеження якісних результатів навчання, виховання, розвитку дітей потребує від учителя засвоєння педагогічних засобів відстеження поступу вчителя та учнів до навчальних цілей, корегування освітнього процесу на різних етапах пізнання, вимагає постійного аналізу, критичного мислення, уміння генерувати ідеї, оцінювати ризики, розв'язувати свої проблеми й проблеми учнів свого конкретного класу. Готових рецептів у їх вирішенні в повній мірі не вміщує жодна методична розробка чи нормативний документ.

Метою статті є окреслення можливих шляхів розв'язання проблем упровадження формульовального оцінювання навчальних досягнень учнів

початкових класів в умовах Нової української школи на основі самоосвітньої діяльності вчителя.

Міністерство освіти і науки України в Новій українській школі рекомендує чіткий алгоритм діяльності вчителя щодо реалізації ідей формульованого оцінювання. До його складових належать:

1. Постановка разом з учнями доступних і зрозумілих цілей.
2. Ознайомлення учнів із критеріями оцінювання.
3. Забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання.
4. Постійний зворотний зв'язок.
5. Рефлексія, можливість і вміння учнів аналізувати власну діяльність (самооцінювання передують оцінюванню роботи вчителем).
6. Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання [5].

Як бачимо, формульоване оцінювання визначає процес навчання, управляє ним. Як і процес організації освітнього процесу в рамках навчального року, семестру, уроку, виконання окремого завдання є циклічним. Звертаємо увагу на те, що останній етап алгоритму «Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання» переходить у перший – постановку разом з учнями *нових* доступних і зрозумілих цілей.

Формульоване оцінювання вимагає використання інтерактивного навчання. У конструктивній взаємодії в підсистемах «вчитель – учень», «учень – учень», «учень – учні», «учень – підручник», «учень – інтернет» [2, 4, 5, 6, 8] створюються ситуації розмірковування – спільне обговорення в класі навчального матеріалу та способів його опанування – пошук істини учнями під час неперервного процесу спостереження вчителя за їх навчанням. Головне – вчитель не просто спостерігає та робить відповідні відмітки щодо того, як працюють учні, а постійно аналізує, передбачає можливі утруднення, пропонує раціональний шлях пізнання, прогнозує успіх, а в разі необхідності – змінює заплановану тактику.

Нашу думку підтверджують вислови закордонних вчених Б. Коуві (Bronwen Cowie) та Б. Белл (Beverley Bell, 1999), які характеризують формульоване оцінювання як активне співробітництво, «двосторонній процес між учителем та учнем з метою оптимізації процесу навчання». Відзначаючи **важливість реагування вчителя в процесі навчання на запити дитини** британський учений П. Блек (Paul Black, 2000), характеризує формульоване оцінювання як «діяльність вчителя та учнів, яка надає відомості, які можуть бути використані як зворотній зв'язок для кореляції навчального процесу» [6]. Як показує практика саме даному, дуже важливому аспекту вчителі початкових класів приділяють мало уваги.

Ще В. О. Сухомлинський неодноразово підкреслював у «Розмові з молодим директором», що справжня творча праця вчителя стоїть близько до наукового дослідження; спорідненість полягає «передусім в аналізі фактів і необхідності передбачення. А без умінь передбачати педагогічна праця перетворюється для учителя в муку».

На наше глибоке переконання, чим більше інформації отримує вчитель про те, що учні знають, як міркують, у чому відчувають утруднення, тим повнішою для вчителя буде інформація щодо удосконалення власної майстерності, оновлення й доповнення знань та досвіду.

Педагогічні пізнання таємниць формувального оцінювання навчальних досягнень учнів, необхідність у зв'язку з цим запровадження нових підходів до підготовки й проведення уроку [7] лише входять у практику вчителя початкових класів. Та починати треба з глибокої, вдумливої, серйозної науково-теоретичної підготовки шляхом пізнання та розвитку самого себе, свого досвіду й пізнавальних прагнень до самоудосконалення своїх учнів. Адже «справжню сутність людської освіти складають глибокі самостійно усвідомлені знання, що здобуваються шляхом власної інтенсивної розумової діяльності» [7, 414].

Література

1. Державний стандарт початкової освіти/ 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-derzhavnog-688>.

2. Митник О. Я. Як навчити дитину мистецтва мислення. Педагогічна психологія. Київ: «Початкова школа», 2006. 104 с.

3. Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. Формувальне оцінювання: від теорії до практики. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2013. № 6. С. 45–57.

4. Навчання у початковій школі як цілісний творчий процес: теорія і практика / заг. ред. В. Бондаря. Київ: Початкова школа, 2011. 384 с.

5. Наказ МОН України від 20.08.2018 № 924 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу в Новій українській школі» URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/924.pdf>

6. Онопрієнко О. В. Технологія конструювання інструментарію формувального оцінювання навчальних досягнень учнів першого та другого класів. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 1. С. 77–85.

7. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології: інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ: Вид. дім «Слово», 2004. 616 с.

8. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручник для вищ. навч. закл. Київ: Грамота, 2013. 504 с.

Стефанишин К. Л.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри української мови

Тернопільського національного медичного університету

імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

burda_kl@tdmu.edu.ua

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ НАВЧАЛЬНОЇ ГРИ НА ЗАНЯТТЯХ З
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У МЕДИЧНОМУ ЗВО**